

Methode
Resultaten

Achtergrond
Doel

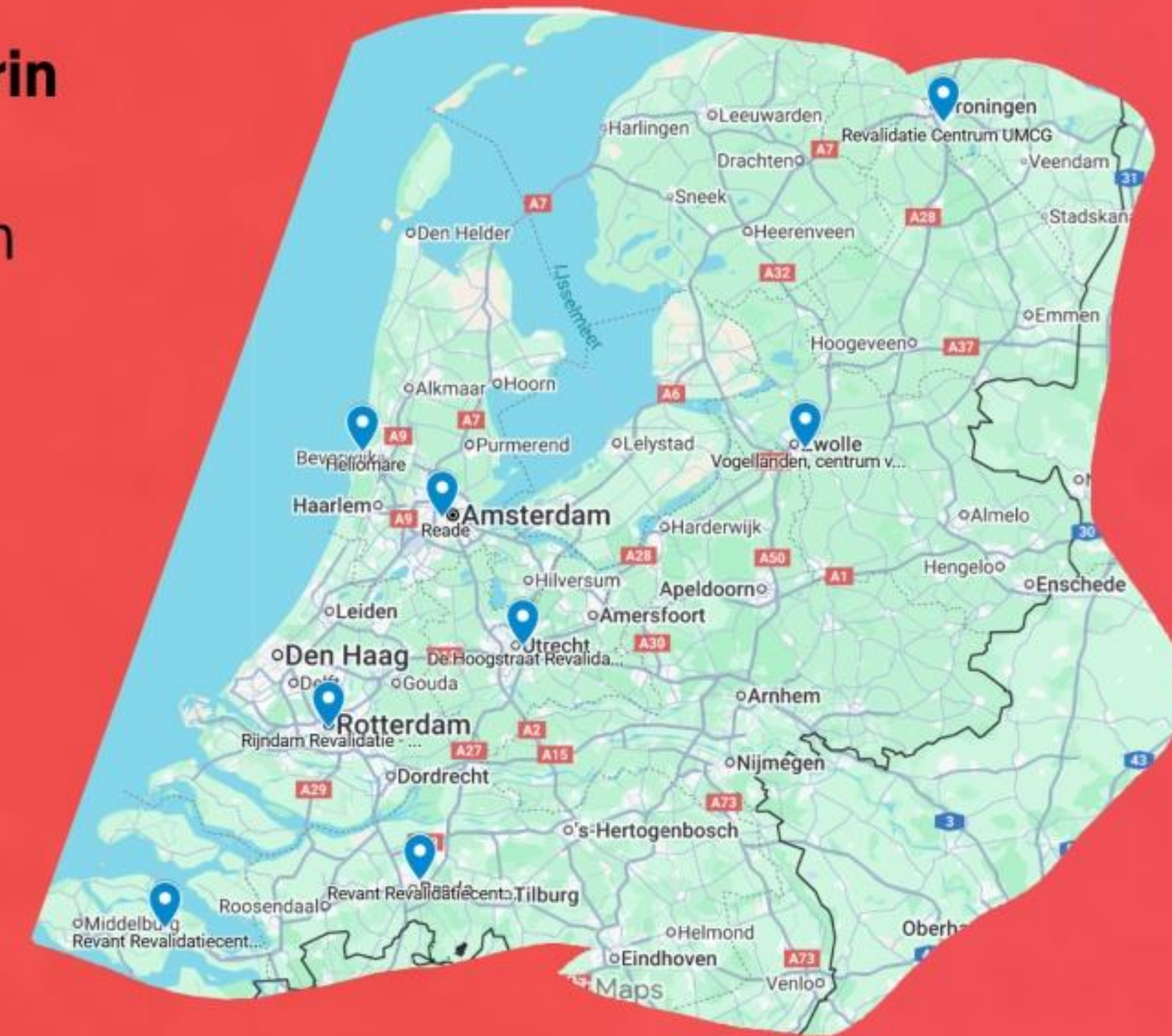
Introductie

Aan de slag!

Dank aan betrokkenen

- Mijn **team** en co-auteurs: Rianne Brinkman (1,2), **Dr. Mieke Cardol (3), Dr. Karin Neijenhuis (3), Dr. Margreet Luinge (1) & Prof. Carlo Leget (2)**
(1) Lectoraat Healthy Ageing and Allied Nursing, Hanze Hogeschool, Groningen
(2) Leerstoel Zorgethiek, Universiteit voor Humanistiek, Utrecht
(3) Kenniscentrum Zorginnovatie, Hogeschool Rotterdam, Rotterdam
- Co-onderzoekers **Reno Huibers en Dennis van Hoogstraten**
- Promotiebeurs voor Leraren **NWO**
- Revalidatiecentra: **UMCG, Vogellanden, Hoogstraat, Reade, Heliomare, Rijndam, Revant**
- Grafisch vormgeefster: **Astrid Bontenbal**
- **Alle participanten!**

Wat is identiteit

Narratieve identiteit

- Mensen construeren een begrip van wie ze zijn door betekenis te geven aan de verhalen die ze uitwisselen met anderen (Ricoeur, 1992).

Uitdagingen voor personen met afasie:

- Communicatie
- Psychosociale gevolgen
- Vaak uitgesloten van onderzoek (Taubner et al., 2018)
- Kennishiaat

Afbeelding: Reno Huibers, from Brinkman (2018)

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09638288.2024.2367606>

Onderzoeksvraag

Leave the thorn

Welke identiteitsveranderingen ervaren personen met afasie en hoe geven zij opnieuw vorm aan hun identiteit 6 tot 8 weken na opname in het revalidatiecentrum?

Live with the thorn

Welke identiteitsveranderingen ervaren personen met afasie en hoe geven zij opnieuw vorm aan hun identiteit ongeveer 8 maanden na opname in het revalidatiecentrum?

Doelstelling

Het vergaren van meer kennis over identiteitsveranderingen en - vorming van personen met afasie, en de potentiële waarde van visueel participatieve werkvormen om betekenisvolle participatie van personen met afasie in onderzoek te faciliteren.

Methode
Resultaten

Achtergrond
Doel

Introductie

Aan de slag!

Participanten en dataverzameling:

6-8 WEKEN NA OPNAME	6 MAANDEN LATER
22 mensen met afasie 10 vrouw, 12 man	20 mensen met afasie: 10 vrouw, 10 man
21 naasten (13 partners, 2 zussen, 2 moeders, 1 tante, 1 vriend, 2 kinderen)	20 naasten (14 partners, 2 moeders, 1 vader, 1 dochter, 1 tante, 1 nicht)
Leeftijd: 34–64 jaar	Leeftijd: 35–61 jaar
ASR 1–3	ASR 1–4

Figure 1. Overview visual participatory methods in the study (Brinkman, 2018; Yücel, 2022). Images by Reno Huibers from Brinkman (2018), (Brinkman et al., out for review)

- **ASR:** 1 = gefragmenteerde communicatie, veel ondersteuning nodig · 2 = alledaagse gesprekken mogelijk, duidelijke beperkingen · 3 = merkbare taalproblemen, maar weinig beperking in communicatie · 4 = taalproblemen nauwelijks merkbaar
- **Werving:** oktober 2023 – augustus 2025
- **Locaties:** UMCG, Vogellanden, Hoogstraat, Reade, Heliomare, Revant en Rijndam
- **Methode:** narratieve benadering + visuele etnografie
- **Visueel participatieve methode:** T1 collage · T2 Yücel-methode (Yücel, 2022)

Primary method: **'Collage'**

Creating a collage of life before aphasia, now and in the future

Alternative method 1: **'Home sweet home'**; If primary method was not feasible

Visualizing one's living situation and its evolution over the years, including past, present, and future

Alternative method 2: **'Yücel'**; If the session had to be conducted online)

Visualizing life with aphasia via building blocks, including lifeline, support blocks, and burden blocks

Data-analyse:

- De stemmen in het verhaal middels de **Listening Guide** (Gilligan & Eddy, 2017 (1); Brinkman et al., out for review (2); Bussmann et al., 2015 (3))

Luistermomenten:

- Luisteren naar het plot (1)
 - Luisteren naar de ik-uitingen (I-poems) (1)
 - Luisteren naar de meerstemmigheid (1)
 - Adaptief luisteren bij mensen met afasie (2)
 - Integratie van de afzonderlijke luistermomenten (1)
 - Luisteren over casussen heen (3)
-
- De productie van de **visual** en de visual zelf
 - **Embodiment** (non-verbale communicatie)
 - Personen met afasie

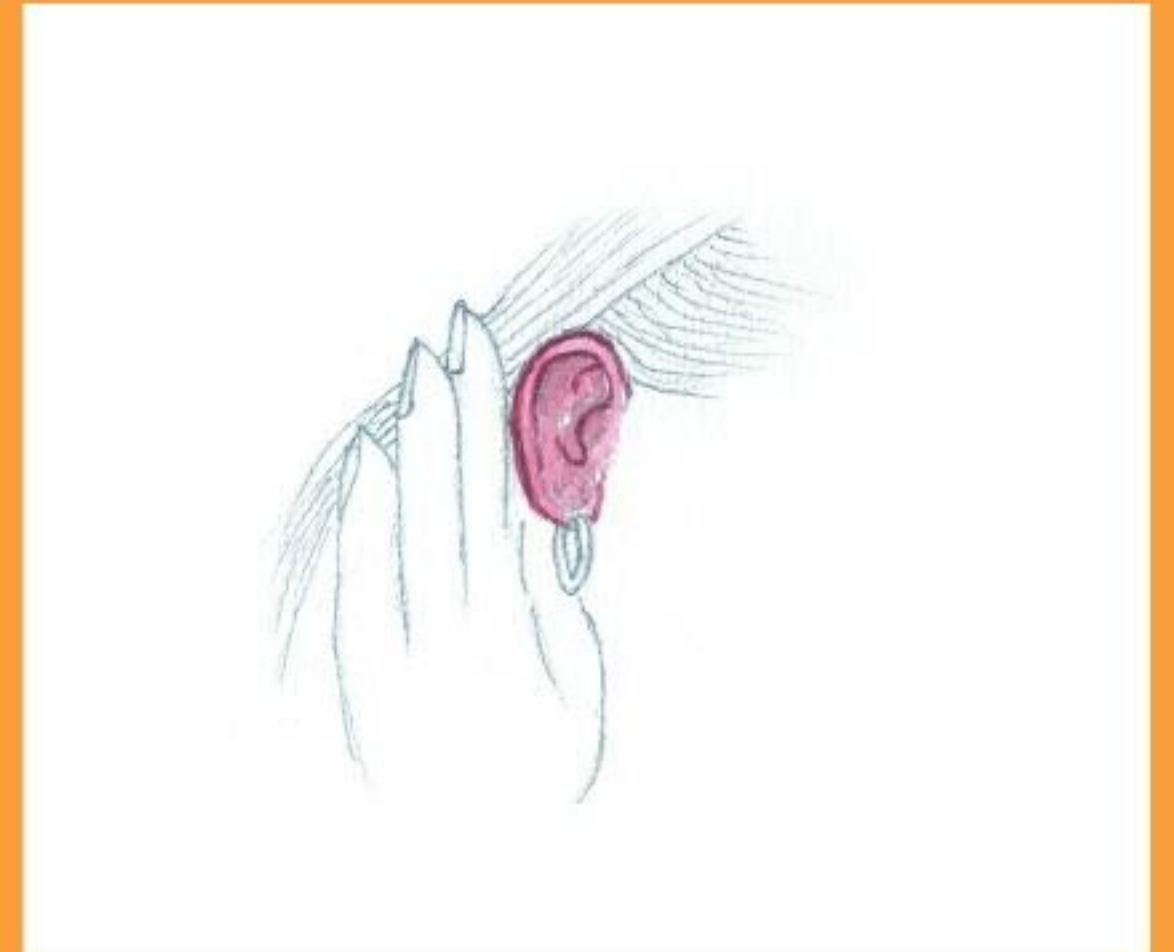

Image: Reno Huibers, from Brinkman (2018)

"Leave the thorn, Enjoy the rose"

Reden voor de titel:

Een beroerte en afasie hebben een diepgaande impact. Veel deelnemers gaan hiermee om door te focussen op het positieve.

Verhaal van Noortje:

Haar tatoeage, een roos met de Italiaanse zin "*Lascia la spina, cogli la rosa*" ("Laat de doorn, pluk /geniet van de roos"), eert haar overleden vader en weerspiegelt haar motto:

"Richt je op het positieve, niet op het negatieve. Maak het leven zelf mooi."

Dit hielp haar om de gevolgen van haar beroerte het hoofd te bieden.

Zie voor NL afasievriendelijke versie: <https://afasienet.com/nieuws/identiteit-na-afasie-in-de-vroege-revalidatiefase/>

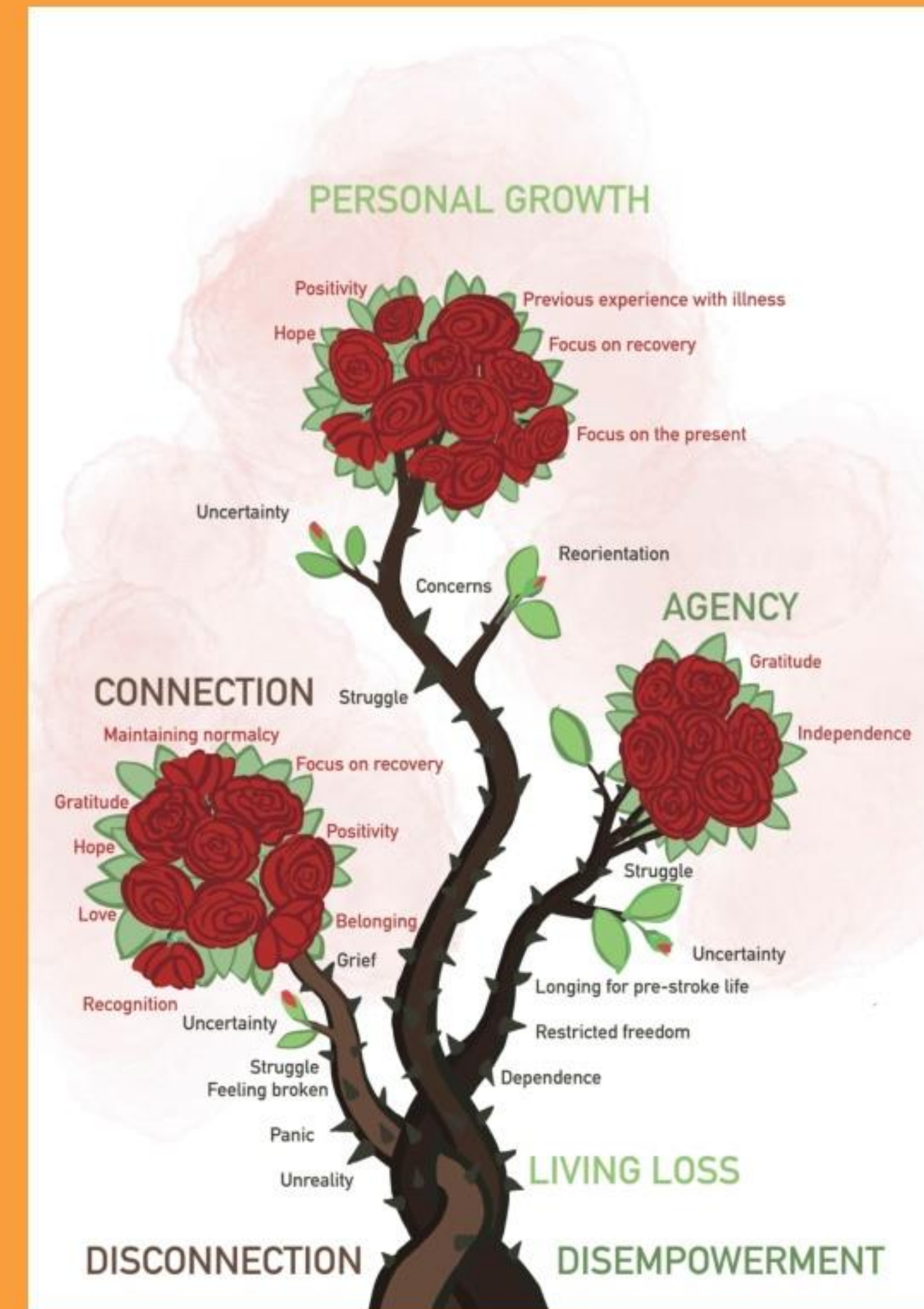

Figure 2. A rose bush illustrating the tensions and voices of people with post-stroke aphasia in early rehabilitation.(Brinkman et al., 2026)

diepgaande impact. Veel
te focussen op het

aanse zin "*Lascia la
pluk /geniet van de
weerspiegelt haar*

t negatieve. Maak het

aar beroerte het hoofd

e: <https://>

-afasie-in-de-vroege-

Levend verlies vs persoonlijke groei

"Het lukt me wel
Het is niet wat het was
Maar ik hoop wel dat het weer beter gaat worden
Ik weet wel dat toen ik in het ziekenhuis
Dat ik bij de CT scan
Dat ik ook heel boos was
Want ik kwam niet uit mijn woorden
Ik wilde van alles
Want ik praat natuurlijk heel graag
Althans, dat deed ik
en ja, als dat niet meer kan"

Ik-gedicht dat de stemmen van hoop en strijd weerspiegelt (Noortje)

"Ik denk dat het verschil is
Ik praat nog steeds
Misschien is het goed voor me om minder te praten en meer te luisteren
Als ik nerveus was
Babbelde ik veel
En dan luister ik niet echt meer"

— Ik-gedicht dat de stem weerspiegelt van de zoektocht (Noortje)

Beeld uit collage dat 'de mond gesnoerd' uitdrukt
(Noortje)

Image 3. "Being silenced". Photograph from: Cao, H. (2025). Quarantine Collection. Vintage Photo Festival. Han Cao "Quarantine Collection" (Brinkman et al., 2026)

"Het lukt me wel
Het is niet wat het was
Maar ik hoop wel dat het weer beter gaat worden
Ik weet wel dat toen ik in het ziekenhuis
Dat ik bij de CT scan
Dat ik ook heel boos was
Want ik kwam niet uit mijn woorden
Ik wilde van alles
Want ik praat natuurlijk heel graag
Althans, dat deed ik
en ja, als dat niet meer kan"

Ik-gedicht dat de stemmen van hoop en strijd weerspiegelt (Noortje)

**“Ik denk dat het verschil is
Ik praat nog steeds
Misschien is het goed voor me om minder te praten en meer te luisteren
Als ik nerveus was
Babbelde ik veel
En dan luister ik niet echt meer”**

— Ik-gedicht dat de stem weerspiegelt van de zoektocht (Noortje)

"Ik ben er nog niet
Dat gaat enorm langzamer
Dat vind ik ook lastig
In de eerste maanden kon je echt stappen nemen
Daar ging het heel snel beter
Zoals het nu gaat
Dat is lastig voor mezelf
Omdat je zoveel meer wilt
En je kan het niet
En ik mag nog niet autorijden
Bijna, als het goed is, kan ik weer

Ik zou graag weer naar het werk gaan
Ik ben nu een paar keer wel geweest
Maar ik kan het niet
Tegelijkertijd weet ik ook
Ik ben er nog
Ik heb gewoon het gevoel
Dat ik 98% weer terug kan pakken
Van wat ik was
En op het moment dat je dat kan zeggen
Dan moet je niet zeuren"

Ik-gedicht dat de stemmen van stilstand, onzekerheid, worsteling, volharding, hoop en handelingsvermogen weerspiegelt (P9)

Waar logopedisten een verschil kunnen maken:

Herziene richtlijn Afasie (NVLF, 2025)

Aanbeveling 2

Aanpassen aan het leven met afasie is een voortdurend proces; langdurige ondersteuning afgestemd op veranderende behoeften.

Aanbeveling 10

Integreer biografisch-narratieve methoden in de behandeling en volg hierin scholing, ter ondersteuning van psychosociaal welbevinden.

Aanbeveling 5 en 13

Integreer psychosociaal welbevinden in de behandeling en werk daarbij samen met andere zorgprofessionals en werk systemisch: betrek naasten en heb aandacht voor hun rol, belasting en behoeften; werk samen met andere zorgprofessionals.

Wat betekent dit voor de praktijk?

- Werk met onderbouwde narratieve methoden zoals My Story (Strong et al., 2018) en Narraktiv (Corsten et al., 2015)
- Overweeg het gebruik van creatieve methoden (Yuste, 2020; Brinkman, 2018; Brinkman et al., 2023; 2024; 2026) en ook: Songwriting (Strong & Sather, 2023), poëzie (Hoepner et al., 2025)

Methode
Resultaten

Achtergrond
Doel

Introductie

Aan de slag!

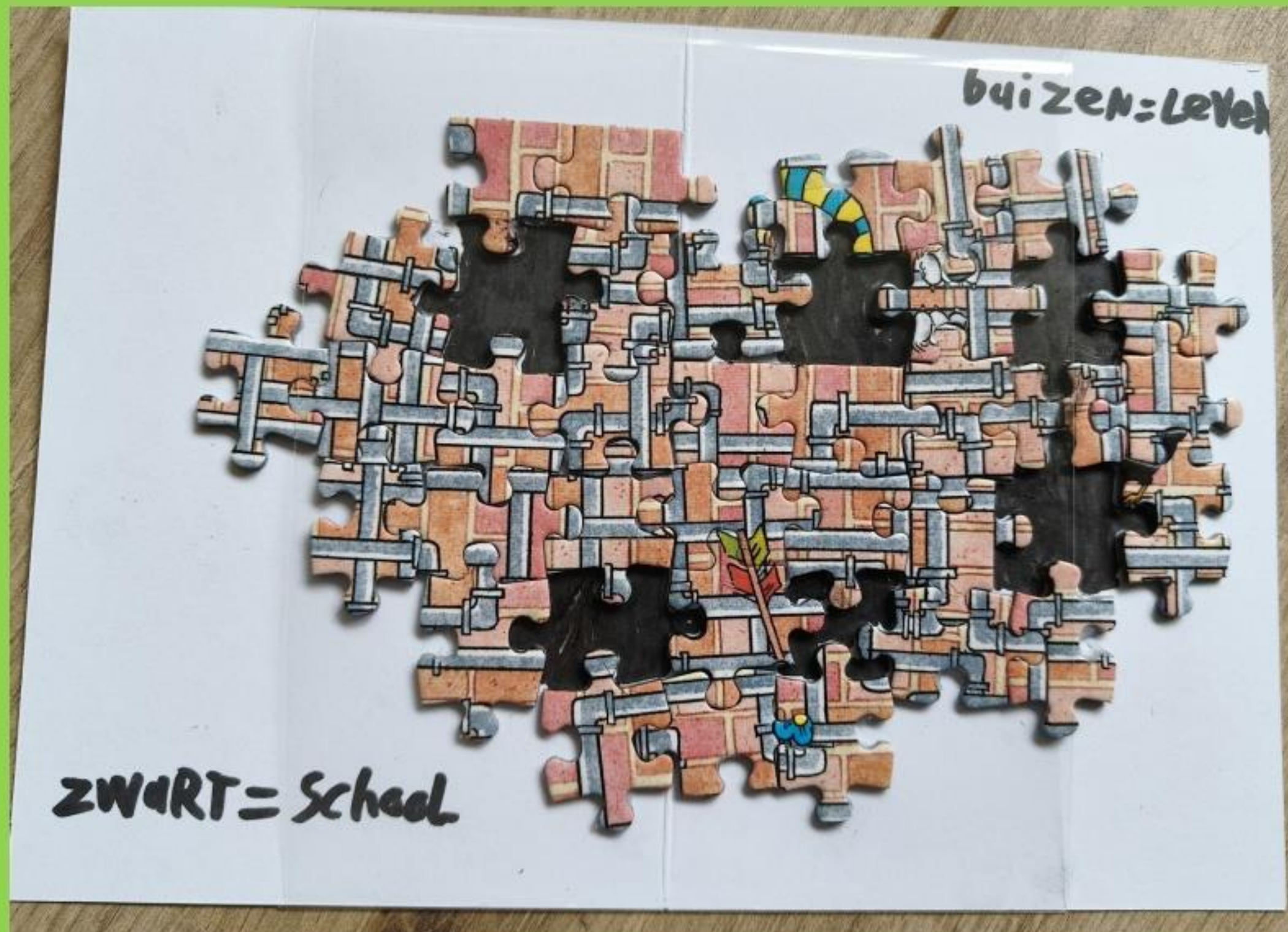

Zelf puzzelen:

Bekijk de werkvorm in de praktijk

@basaphasia.bsky.social

Scan voor de werkvorm

Werkvorm 46: Stukje bij beetje

Introductie

Deze werkvorm is geïnspireerd op een creatieve werkvorm van Mark Bell, een persoon met afasie die vanuit zijn ervaringsdeskundigheid groepen voor mensen met afasie begeleidt. Tijdens een ontmoeting op een congres vertelde hij over zijn ervaring dat het na een beroerte en afasie kan voelen als puzzelen om opnieuw vorm te geven aan wie je bent. Niet alle puzzelstukjes passen vanzelfsprekend bij elkaar.

In zijn groepen gebruikte Mark losse puzzelstukjes uit verschillende puzzels als creatieve werkvorm. Deelnemers maakten hiermee een beeld dat iets uitdrukte over wie zij zijn, hoe zij zich voelen of wat hen representeert. De stukjes hoeven daarbij niet in elkaar te passen. Juist de verschillende kleuren, afbeeldingen en vormen kunnen associaties oproepen en helpen om ervaringen en aspecten van identiteit zichtbaar te maken. Het ontstane beeld vormt vervolgens het uitgangspunt voor het gesprek.

Doelen

- Op creatieve wijze uitdrukking geven aan de eigen identiteit.
- Stilstaan bij verschillende aspecten van wie iemand is en wat op dit moment betekenisvol is.
- Verkennen wat hetzelfde is gebleven, veranderd is of mogelijk nog in ontwikkeling is na het hersenletsel.

Benodigdheden/materialen

- Een ruime verzameling losse puzzelstukjes uit verschillende puzzels, bij voorkeur met variatie in kleur, afbeelding, vorm en formaat.
- Een groot vel stevig papier, bijvoorbeeld A3.
- Lijm.
- Stiften en/of kleurpotloden.
- Eventueel ander creatief materiaal.

Vooraf (optioneel):

Voorafgaand aan de werkvorm kan het korte filmpje van Mark Bell worden bekeken. In het filmpje licht Mark de werkvorm toe en zijn mensen met afasie te zien die met de puzzelstukjes aan de slag zijn. Het filmpje geeft een concreet beeld van de mogelijkheden van de werkvorm. Houd er rekening mee dat de voorbeelden in het filmpje ook van invloed kunnen zijn op wat iemand zelf maakt.

Aanpak

Stap 1

Leg een ruime hoeveelheid verschillende puzzelstukjes neer en nodig de cliënt uit om deze rustig te bekijken. Vraag de cliënt stukjes te kiezen en daarmee op het papier een beeld te maken dat iets vertelt over wie hij of zij nu is, hoe hij of zij zich voelt of wat hem of haar representeert. De puzzelstukjes hoeven niet in elkaar te passen en kunnen op iedere gewenste manier worden gebruikt en gecombineerd. Er kan ook op of rondom de puzzelstukjes worden geschreven of getekend.

Stap 2

Vraag de cliënt naar het ontstane beeld te kijken en hierover te vertellen. Wat heeft de cliënt gemaakt? Welke onderdelen zijn belangrijk? Waarom zijn bepaalde puzzelstukjes gekozen? Welke betekenis hebben de kleuren, afbeeldingen, vormen of de manier waarop de stukjes zijn neergelegd?

Stap 3

Sta stil bij wat het beeld zegt over de cliënt als persoon. Welke eigenschappen, interesses, rollen, relaties, waarden of andere aspecten van identiteit komen naar voren? Wat is op dit moment belangrijk voor de cliënt?

Stap 4

Bespreek, wanneer dit passend is, of het beeld ook iets laat zien over veranderingen door het hersenletsel. Welke aspecten zijn hetzelfde gebleven? Wat is veranderd? Zijn er aspecten die niet meer vanzelfsprekend bij elkaar passen, die een andere plek hebben gekregen of die nog in ontwikkeling zijn?

Stap 5

Vat gezamenlijk de belangrijkste thema's samen. Wat vertelt het beeld over wie de cliënt nu is?

Stap 6

Evalueer hoe het was om op deze manier met puzzelstukjes een beeld te maken en persoonlijke ervaringen te delen.

Resultaat

- De cliënt heeft op creatieve wijze stilgestaan bij de eigen identiteit.
- De cliënt heeft verschillende aspecten van zichzelf en wat op dit moment betekenisvol is zichtbaar gemaakt.
- Het gemaakte beeld biedt aanknopingspunten om verder te spreken over continuïteit, verandering en identiteitsvorming na hersenletsel.

Werkvorm 46: Stukje bij beetje

Introductie

Deze werkvorm is geïnspireerd op een creatieve werkvorm van Mark Bell, een persoon met afasie die vanuit zijn ervaringsdeskundigheid groepen voor mensen met afasie begeleidt. Tijdens een ontmoeting op een congres vertelde hij over zijn ervaring dat het na een beroerte en afasie kan voelen als puzzelen om opnieuw vorm te geven aan wie je bent. Niet alle puzzelstukjes passen vanzelfsprekend bij elkaar.

In zijn groepen gebruikte Mark losse puzzelstukjes uit verschillende puzzels als creatieve werkvorm. Deelnemers maakten hiermee een beeld dat iets uitdrukte over wie zij zijn, hoe zij zich voelen of wat hen representeert. De stukjes hoeven daarbij niet in elkaar te passen. Juist de verschillende kleuren, afbeeldingen en vormen kunnen associaties oproepen en helpen om ervaringen en aspecten van identiteit zichtbaar te maken. Het ontstane beeld vormt vervolgens het uitgangspunt voor het gesprek.

Doelen

- Op creatieve wijze uitdrukking geven aan de eigen identiteit.
- Stilstaan bij verschillende aspecten van wie iemand is en wat op dit moment betekenisvol is.
- Verkennen wat hetzelfde is gebleven, veranderd is of mogelijk nog in ontwikkeling is na het hersenletsel.

Benodigheden/materialen

- Een ruime verzameling losse puzzelstukjes uit verschillende puzzels, bij voorkeur met variatie in kleur, afbeelding, vorm en formaat.
- Een groot vel stevig papier, bijvoorbeeld A3.
- Lijm.
- Stiften en/of kleurpotloden.
- Eventueel ander creatief materiaal.

Vooraf (optioneel):

Voorafgaand aan de werkvorm kan het korte filmpje van Mark Bell worden bekeken. In het filmpje licht Mark de werkvorm toe en zijn mensen met afasie te zien die met de puzzelstukjes aan de slag zijn. Het filmpje geeft een concreet beeld van de mogelijkheden van de werkvorm. Houd er rekening mee dat de voorbeelden in het filmpje ook van invloed kunnen zijn op wat iemand zelf maakt.

Aanpak

Stap 1

Leg een ruime hoeveelheid verschillende puzzelstukjes neer en nodig de cliënt uit om deze rustig te bekijken. Vraag de cliënt stukjes te kiezen en daarmee op het papier een beeld te maken dat iets vertelt over wie hij of zij nu is, hoe hij of zij zich voelt of wat hem of haar representeert. De puzzelstukjes hoeven niet in elkaar te passen en kunnen op iedere gewenste manier worden gebruikt en gecombineerd. Er kan ook op of rondom de puzzelstukjes worden geschreven of getekend.

Stap 2

Vraag de cliënt naar het ontstane beeld te kijken en hierover te vertellen. Wat heeft de cliënt gemaakt? Welke onderdelen zijn belangrijk? Waarom zijn bepaalde puzzelstukjes gekozen? Welke betekenis hebben de kleuren, afbeeldingen, vormen of de manier waarop de stukjes zijn neergelegd?

Stap 3

Sta stil bij wat het beeld zegt over de cliënt als persoon. Welke eigenschappen, interesses, rollen, relaties, waarden of andere aspecten van identiteit komen naar voren? Wat is op dit moment belangrijk voor de cliënt?

Stap 4

Bespreek, wanneer dit passend is, of het beeld ook iets laat zien over veranderingen door het hersenletsel. Welke aspecten zijn hetzelfde gebleven? Wat is veranderd? Zijn er aspecten die niet meer vanzelfsprekend bij elkaar passen, die een andere plek hebben gekregen of die nog in ontwikkeling zijn?

Stap 5

Vat gezamenlijk de belangrijkste thema's samen. Wat vertelt het beeld over wie de cliënt nu is?

Stap 6

Evalueer hoe het was om op deze manier met puzzelstukjes een beeld te maken en persoonlijke ervaringen te delen.

Resultaat

- De cliënt heeft op creatieve wijze stilgestaan bij de eigen identiteit.
- De cliënt heeft verschillende aspecten van zichzelf en wat op dit moment betekenisvol is zichtbaar gemaakt.
- Het gemaakte beeld biedt aanknopingspunten om verder te spreken over continuïteit, verandering en identiteitsvorming na hersenletsel.

